

BEBKA
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

BURSA

TURİZM TANITIM VE MARKA STRATEJİSİ

Bölüm 2. Mevcut Durum Analizi
01 - Değerler Haritası

Son Güncelleme Tarihi:
15.11.2020

İÇİNDEKİLER

Şekiller	3
Tablolar	3
Değerler Haritası	4
1.1. Kültürel Değerler.....	9
1.2. Doğal Değerler.....	12
1.3. Soyut Miras.....	13

ŞEKİLLER

Şekil 1 Turizme Yönelik Değerlendirilebilecek Değerlerin Alt Türlerine Göre Sayıları.....	5
Şekil 2 Turizme Yönelik Değerlendirilebilecek Değerlerin Türlerine ve İlçelere Göre Sayıları	6
Şekil 3 İlçelere ve Paydaş Türlerine Göre Turistik Değerlerin Bilinirlik Düzeyleri	9

TABLolar

Tablo 1 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Değerlerin Tanınma Düzeyleri (Toplam Puanlama).....	7
Tablo 2 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Değerler Hakkında Detay Bilgi Sahibi Olunma Düzeyleri (Ortalama).....	8
Tablo 3 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Kültürel Değerler	9
Tablo 4 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Doğal Değerler	12
Tablo 5 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Soyut Kültür Değerleri	13
Tablo 6 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Yöresel Ürünler	13
Tablo 7 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Efsane ve Figürler	13

DEĞERLER HARİTASI

Turizm tanıtım ve marka stratejisi için yapılan mevcut durum analizi kapsamında Bursa'nın değerleri ve bu değerlere yönelik algı analizi önemsenmiştir. Değerler; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu başta olmak üzere yapılan sınıflama ve tanımlamalar (*tabiat varlıkları: madde 3/A(2); kültür varlıkları: madde 3/A(1); alt türler: madde 6*) ile uyumlu şekilde oluşturulmuş resmi ya da akademik envanterler analiz için altlık teşkil etmiştir. Ancak, çalışma amacı gereği birebir kullanılmayıp öne çıkan değerler türlerine göre değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Söz konusu resmi ve akademik envanterler ile birlikte tanıtım materyalleri, anketler ve diğer saha çalışmaları neticesinde 409 adet değer tespit edilmiştir. Tespit edilen değerler; algı araştırması ve paydaş değerlendirme süreçlerinde temel teşkil etmiş, tür ve buldukları ilçeye göre sınıflandırılmış ve farklı hedef kitleler düzeyinde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda yapılan tespitler bu bölümde belirtilmiştir.

Bursa'nın değerleri; Bursa'da kamu kurumlarında, yerel yönetimlerde, üniversitelerde, sektörel sivil toplum kuruluşlarında ve turizm sektöründe çalışanlara bir anket yöneltilerek bilinme düzeyleri ve detaylı bilgi sahibi olunma durumları çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu değerlendirmede bir değer duyulup duyulmadığı veya bu değerle ilgili ne derece bilgi sahibi olunduğu ölçülmeye çalışılmıştır. Bu çıktılar, algı araştırması sonuçları ile birlikte yorumlanarak stratejiye yönelik girdi teşkil etmiştir.

Bursa, kültürel değerlerin öne çıktığı bir destinasyondur. Pek çok doğal, kültürel ve soyut değere sahip olan Bursa'nın; kültürel değerlerinin fazla olmasından kaynaklı 'kültür destinasyonu' olarak tanımlanması mümkündür.

Bursa, İslam dönemi eserleri ve mimarisi ile farklılaşmaktadır. Bursa'da nicelik açısından en yoğun değer türleri türbeler, camiler, İslam öncesi dönem ibadethaneleri, müzeler, külliyeler, antik kent ve nekropol gibi kalıntılar, hamam ve kaplıcalar ile tarihi yapılar olarak öne çıkmaktadır.

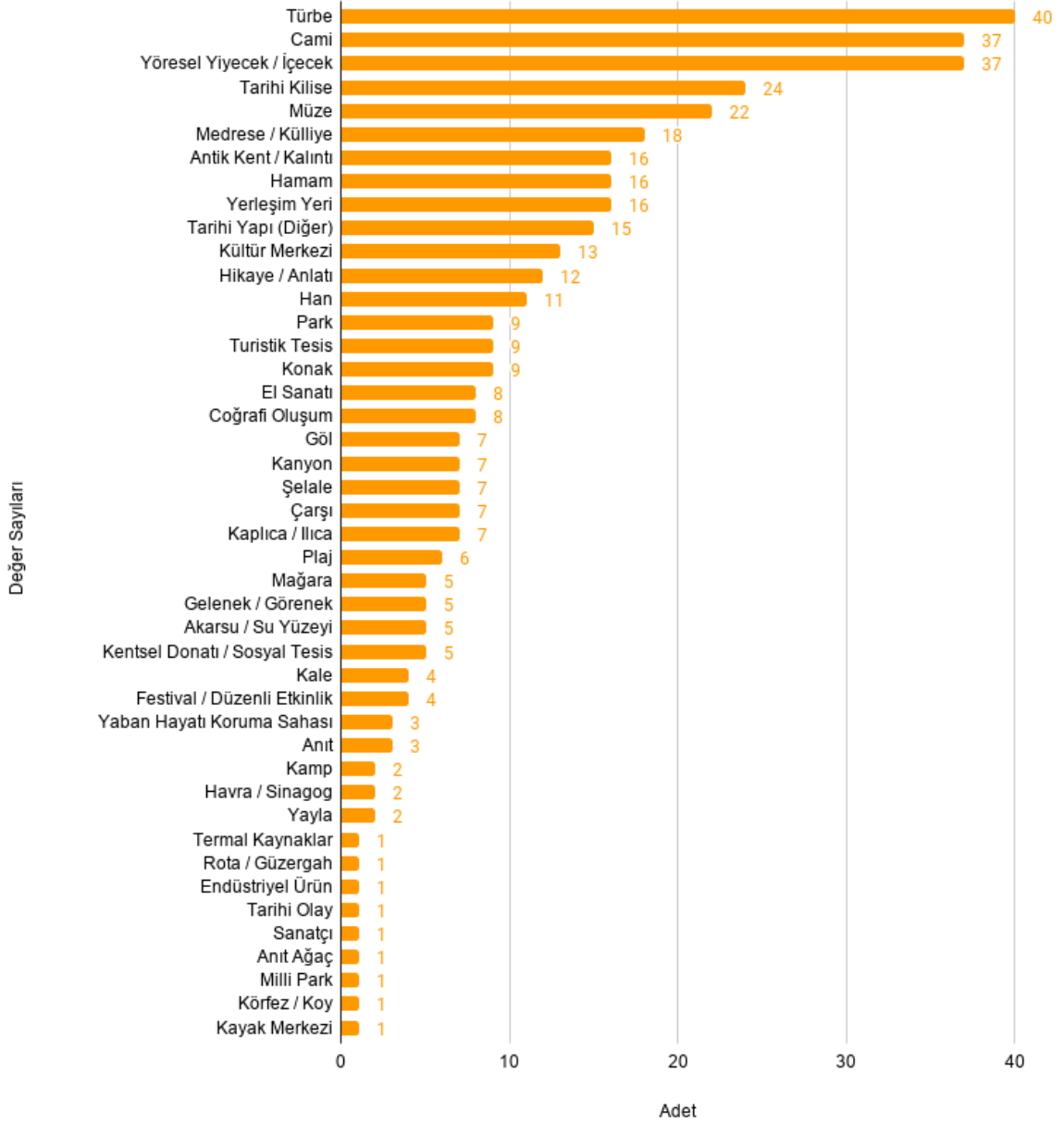
Bursa yöresel yiyecek ve içeceklerin baskın olduğu bir destinasyondur. Ülke ve dünya genelinde pek çok destinasyonun aksine, Bursa'da yöresel tarım ürünü ve gastronomi değeri sayısı oldukça yüksek seviyededir. Analizde kullanılan ildeki tüm değerlerin %9'u bu tanıma uyan değerlerdir. Bu yönüyle Bursa, bir gastronomi kenti görünümündedir.

Bursa'da termal kaynak ve bu kaynaklara dayalı kültür varlıklarının fazla sayıda olduğu görülmektedir. Doğal ve kültürel değerler içerisinde kaplıca, ılıca, termal tesis, termal altyapı ve bir kısım hamamlar termal kaynaklarla ilişkili değerler olarak öne çıkmaktadır. Bu açıdan Bursa, jeotermal kaynakların kültür varlıkları ile bütünleştiği bir destinasyon niteliğindedir.

Bursa'nın doğal değerleri içerisinde "su" ile ilgili olanlar ağırlıktadır. İlde, suyu olarak kültür varlıklarına göre az olan ancak ölçek açısından büyük ve değerler bütünü niteliğinde olan Uludağ başta olmak üzere pek çok doğal değer bulunmaktadır. Bu değerlerin ortak özellikleri arasında su ile ilişkili olma göze çarpmaktadır. Akarsu ve su yüzeyleri, şelaleler, göl ve göletler, kar yüzeyleri, sahil ve denize dayalı değerler ve jeotermal kaynakların baskın doğal değerler olduğu Bursa'da, bu değerlerin tamamında su ile ilişkili olma durumu görülmektedir.

Bursa’da müze yoğunluğu diğer destinasyonlara göre yüksektir. İlde bulunan çok sayıda ve farklı temada müzeler, nüfus başına ve turist sayısına göre diğer illerden ayrılmaktadır. Bursa’da somut ve soyut kültürel miras, doğal değerler, endüstriyel üretim kültürü, yöresel ürünler gibi pek çok konuda kamuya, yerel yönetimlere ve özel sektöre ait çok sayıda müze faaliyettedir.

Şekil 1 Turizme Yönelik Değerlendirilebilecek Değerlerin Alt Türlerine Göre Sayıları

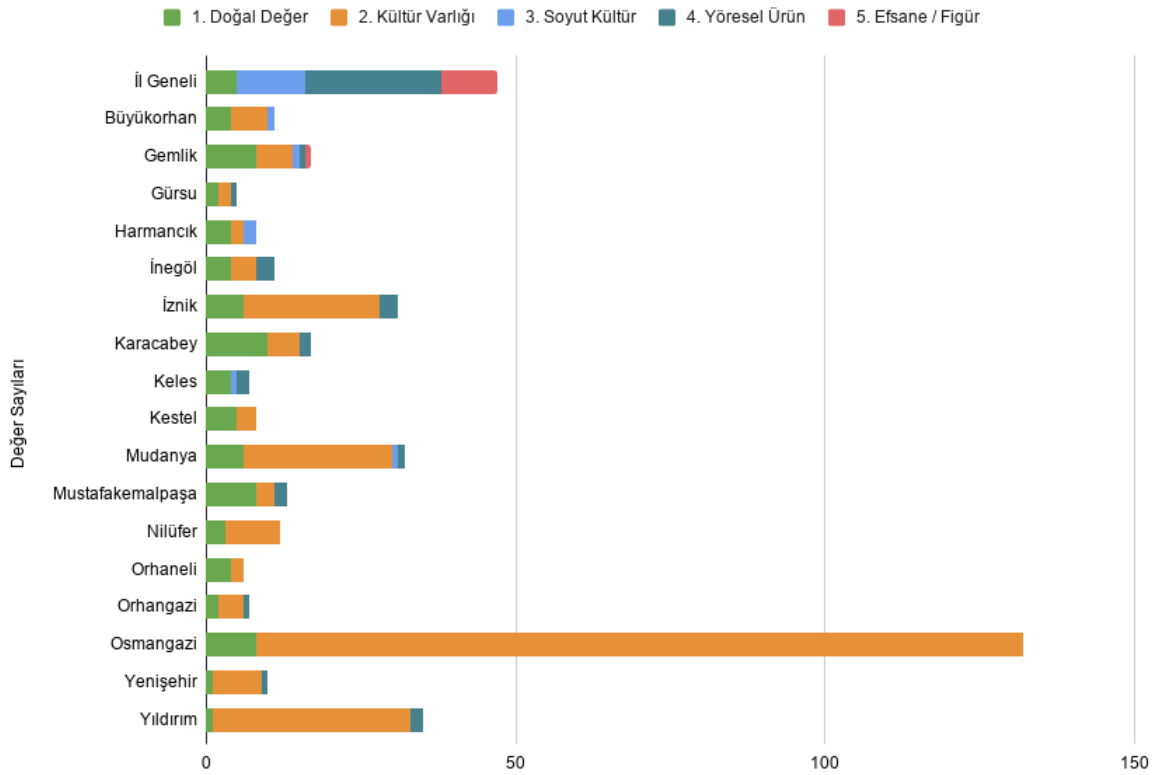
Kültürel değerler; kent merkezi, Mudanya ve İznik’te yoğunlaşmaktadır. Bursa’da bulunan kültür varlıklarının büyük çoğunluğu tarihi merkez olan Osmangazi’de bulunmaktadır. Yine merkez ilçelerden Yıldırım’da da kültür değerlerinin fazlalığı kent merkezini bu açıdan ilin odağı haline getirmektedir. Kent merkezi dışında, tarihi öneme sahip İznik ve Mudanya’da da kültür varlıklarının fazlalığı görülmektedir.

Önemli bir tarihi yerleşim merkezi olan Gemlik doğal değerleri ile öne çıkmaktadır. Önemli bir tarihi yerleşim ve ekonomik bir merkez olan Gemlik ilçesinde kültürel çeşitlilikle birlikte doğal değerlerin fazlalığı göze çarpmaktadır.

Bursa'nın batı kesimi doğal değerleri ile ön plandadır. Karacabey ve Mustafakemalpaşa ilçeleri, doğal değerlerin ağırlıkta ve çeşitli olduğu ilçelerdir. Konaklamalardan ve günlük turizm hareketliliğinden yeterli payı alamayan bir görünüme sahip yörede, doğal değer çeşitliliği ve oransal fazlalığı görülmektedir.

Bursa'nın yöresel ürünleri il geneline yaygınlaşmıştır. Belirli bir yöreden ortaya çıkmış olan tarımsal ürünler, yerel mutfak ürünleri, el sanatları ve endüstriyel ürünler büyük oranda ilgili ilçeler ve yörelerle sınırlı kalmamış, il genelinde benimsenmiş niteliktedir.

Şekil 2 Turizme Yönelik Değerlendirilebilecek Değerlerin Türlerine ve İlçelere Göre Sayıları

Bursa'nın en bilinir değerleri Uludağ, İskender Kebabı, kestane şekeri ve şeftalidir. Bursa'da kamu kurumlarında, yerel yönetimlerde, üniversitelerde, sektörel sivil toplum kuruluşlarında ve turizm sektöründe faaliyet gösterenler açısından en iyi bilinen değerler anketler ve saha çalışmaları ile benzer şekilde Uludağ başta olmak üzere İskender Kebabı ve kestane şekeridir. Bursa dışında görece düşük bilinirliğe sahip olan Bursa şeftalisi, bu grup içerisinde daha iyi bilinen bir değerdir.

Uludağ'ın güneyindeki ilçelerdeki değerlerin bilinme düzeyi düşüktür. Orhaneli, Büyükorhan ve Keles gibi Uludağ'ın güneyinde yer alan ilçelerdeki değerlerin bilinme düzeyleri diğer ilçelere göre düşük seviyededir. Bu ilçelerde bulunan antik yerleşimler, kanyonlar, yerel gelenekler, şelaleler ve kaplıcalar önemli turistik potansiyele sahip olmalarına rağmen Bursa'da yaşayanlarda dahi düşük bilinirlik düzeyine sahiptir.

Değerlerin yoğunlukta olduğu kent merkezi ve Gemlik ilçesindeki değerlerin bilinme düzeyi daha yüksektir. Osmangazi ve Yıldırım ilçeleri ile Gemlik'te bulunan değerlerin tanınırlığı yüksek seviyelerdedir. Anket katılımcılarının büyük bölümü, bu ilçelerde bulunan değerler konusunda bilgisi olduğunu belirtmiştir.

Kent merkezindeki tarihi yapıların isimleri sıkça duyulmuşken, bu yapılar konusunda detay bilgi sahibi olma düzeyi görece düşüktür. Osmangazi ve Yıldırım ilçeleri kültür varlıklarının büyük çoğunluğunun bulunduğu yerlerdir. Buralarda bulunan değerlerin duyulma ve bilinme düzeyleri oldukça yüksektir. Buna karşın, bu değerler hakkında detay bilgi sahibi olma ve hikâyeleri ile önemlerine hâkim olma açısından bir eksiklik söz konusudur. Bu durum değerlerin tanınma düzeylerinin yüksek olduğunu, buna karşın detay bilgi seviyesinin düşük olduğunu göstermektedir.

Nilüfer ilçesi sınırlarındaki doğal değerler tanınmakta ve detaylı olarak bilinmektedir. Nilüfer ilçesi sınırlarında ancak farklı yerlerinde yer alan Gölyazı, Misi Köyü, Atatürk Kent Ormanı, Mihraplı Park ve Dağyenice Göleti gibi değerlerin ilin farklı kesimleri tarafından detaylı olarak bilindiği görülmektedir.

Bursa'nın tanınma ve detaylı bilinme düzeyi en yüksek değerleri, yöresel ürünleridir. Paydaş grupları tarafından farklı ilçe ve kategorilerdeki değerlere yönelik tanınma ve bilgi sahibi olma düzeylerinde ayrışmalar görülmektedir. Değerler arasında yiyecek ve içecekler ile el sanatları il genelinde bu açıdan avantajlı durumdadır.

Tablo 1 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Değerlerin Tanınma Düzeyleri (Toplam Puanlama)

Toplam Puan	1. Doğal Değer	2. Kültür Varlığı	3. Soyut Kültür	4. Yöresel Ürün	5. Efsane / Figür	Toplam
İl Geneli	44.96	0.00	58.03	130.73	37.31	271.04
Büyükorhan	-6.05	-9.63	3.55	0.00	0.00	-12.14
Gemlik	52.35	12.88	4.46	9.20	6.67	85.56
Gürsu	5.25	5.18	0.00	7.22	0.00	17.66
Harmancık	-1.38	-4.06	-0.14	0.00	0.00	-5.58
İnegöl	7.62	7.94	0.00	2.52	0.00	18.09
İzmit	25.19	85.26	0.00	10.90	0.00	121.34
Karacabey	22.72	3.88	0.00	15.16	0.00	41.76
Keles	7.60	0.00	6.11	5.32	0.00	19.03
Kestel	17.05	7.18	0.00	0.00	0.00	24.23
Mudanya	11.95	67.22	8.65	7.60	0.00	95.42
Mustafakemalpaşa	4.74	2.90	0.00	8.60	0.00	16.24
Nilüfer	23.41	34.60	0.00	0.00	0.00	58.01
Orhaneli	3.64	-4.19	0.00	0.00	0.00	-0.55
Orhangazi	-1.73	3.77	0.00	6.80	0.00	8.84
Osmangazi	51.32	621.57	0.00	0.00	0.00	672.90

Yenişehir	0.89	-4.62	0.00	4.40	0.00	0.68
Yıldırım	4.80	175.59	0.00	-1.92	0.00	178.46

Tablo 2 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Değerler Hakkında Detay Bilgi Sahibi Olunma Düzeyleri (Ortalama)

Ortalama Puan	1. Doğal Değer	2. Kültür Varlığı	3. Soyut Kültür	4. Yöresel Ürün	5. Efsane / Figür	Toplam
İl Geneli	8.99	0.00	5.28	5.94	4.15	5.77
Büyükorhan	-1.51	-1.61	3.55	0.00	0.00	-1.10
Gemlik	6.54	2.15	4.46	9.20	6.67	5.03
Gürsu	2.63	2.59	0.00	7.22	0.00	3.53
Harmancık	-0.35	-2.03	-0.07	0.00	0.00	-0.70
İnegöl	1.91	1.99	0.00	0.84	0.00	1.64
İznik	4.20	3.88	0.00	3.63	0.00	3.91
Karacabey	2.27	0.78	0.00	7.58	0.00	2.46
Keles	1.90	0.00	6.11	2.66	0.00	2.72
Kestel	3.41	2.39	0.00	0.00	0.00	3.03
Mudanya	1.99	2.80	8.65	7.60	0.00	2.98
Mustafakemalpaşa	0.59	0.97	0.00	4.30	0.00	1.25
Nilüfer	7.80	3.84	0.00	0.00	0.00	4.83
Orhaneli	0.91	-2.09	0.00	0.00	0.00	-0.09
Orhangazi	-0.87	0.94	0.00	6.80	0.00	1.26
Osmangazi	6.42	5.01	0.00	0.00	0.00	5.10
Yenişehir	0.89	-0.58	0.00	4.40	0.00	0.07
Yıldırım	4.80	5.49	0.00	-0.96	0.00	5.10

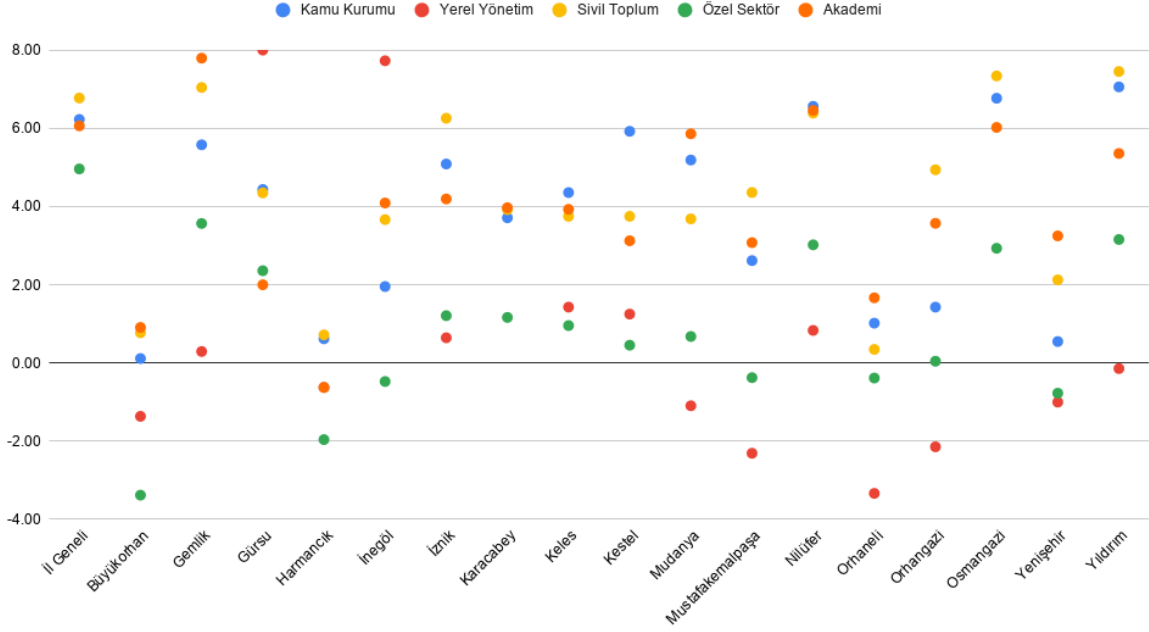
Bursa'daki turizmciler kırsaldaki değerler hakkında yeterli bilgi düzeyinde değildir. Turizm profesyonelleri, kent merkezi ve il genelindeki değerlerle ilgili yüksek tanıma ve bilme düzeyine sahiptir. Buna karşın, Uludağ güneyinde kalan ilçeler ve diğer çeper ilçelerdeki değerlere ilişkin aynı durum görülmektedir.

Sektörel sivil toplum kuruluşları ve turizm konusunda çalışan akademisyenler, Bursa değerleri hakkında görece yüksek bilgi düzeyine sahiptir. İl genelinde ve ilçelerdeki turistik değerler; sektörel dernekler, birlikler, meslek odaları, yerel basın gibi yapılar ile üniversitelerin turizmle ilgili akademisyenleri tarafından diğer gruplara göre yüksek seviyede bilinmekte ve tanınmaktadır.

Yerel yönetimlerde kendi ilçelerindeki değerler hakkında bilgi düzeyi oldukça yüksekken, komşu ve diğer ilçelerdeki değerlere yönelik bilgi seviyeleri düşüktür. İlçe belediyeleri özelinde ortak bir gözlem olarak diğer ilçelerdeki değerler hakkında düşük tanıma ve bilme düzeyi gözle çarpılmaktadır.

Bursa ili geneline hitap eden değerler, yerel değerlere göre önemli ölçüde daha fazla bilinmektedir. İlin tamamına mal olmuş değerler tüm kesimler için benzer oranlarda tanınır ve bilinirken, ilçelere geçildikçe bu aralığın arttığı görülmektedir.

Şekil 3 İlçelere ve Paydaş Türlerine Göre Turistik Değerlerin Bilinirlik Düzeyleri

1.1. KÜLTÜREL DEĞERLER

Tablo 3 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Kültürel Değerler

Düğüncüler Hamamı	Büyükorhan	Yakup Çelebi Cami ve Türbesi	İznik
Derecik Bazilikası	Büyükorhan	Mahmut Çelebi Camii	İznik
Karaağız Köyü Nekropol Alanı	Büyükorhan	Hacı Özbek Cami	İznik
Tarihi Cuma Pazarı	Büyükorhan	II. Murad Hamamı	İznik
Asar Kalesi	Büyükorhan	Şeyh Kutbeddin Camii ve Türbesi	İznik
Fatma Ana Sultan Türbesi	Büyükorhan	Böcek Ayazma Kilisesi	İznik
Celal Bayar Müzesi	Gemlik	Hagios Tryphon Kilise Kalıntıları	İznik
Umurbey Mahallesi ve Bakı Noktası	Gemlik	I. Murad Hamamı	İznik
Gemlik Açık Hava Müzesi	Gemlik	İsmail Bey Hamamı	İznik
Hagios Aberkios Manastırı Kilisesi	Gemlik	Abdulahab Bayraktar Türbesi	İznik
Balıkpazarı (Yeni) Camii	Gemlik	Elbeyli Yeraltı Mezarları	İznik
Gemlik Paşa Konağı	Gemlik	İssız Han	Karacabey
Adrenalin Park	Gürsu	Kurşunlu Manastırı	Karacabey
Gürsu Osmanlı Evleri	Gürsu	Mikhael Archestrategos Kilisesi	Karacabey
Karaveyisoğlu Konakları	Harmancık	Uluabatlı Hasan Anıtı	Karacabey
Nalbant Köyü Bazilikaları	Harmancık	İmaret Camii	Karacabey
İshak Paşa Cami ve Külliyesi	İnegöl	Kestel Kalesi	Kestel
İnegöl Kent Müzesi	İnegöl	Vani Mehmet Efendi Camii	Kestel
Turgut Alp Türbesi	İnegöl	Baba Sultan Camisi ve Türbesi	Kestel
Bayhoca Türbesi	İnegöl	Panagia Pontobasilissa Kilisesi	Mudanya
İznik Çinileri	İznik	Mudanya Mütareke Evi Müzesi	Mudanya
İznik Ayasofya Camii	İznik	Tirilye Mahallesi	Mudanya
İznik Tarihi Kenti, Kent Surları ve Tarihi Kapılar	İznik	İskele Caddesi	Mudanya
Süleyman Paşa Medresesi	İznik	Dündar Evi (Yuannes Kilisesi)	Mudanya
İznik Müzesi (Nilüfer Hatun İmareti)	İznik	Kumyaka (Başmelekler – Hagios Taxiarchoi) Kilisesi	Mudanya
Dikili Taş	İznik	Tarihi Çamlı Kahve	Mudanya
Kırgızlar Türbesi	İznik	Tarihi Zeytinyağı Fabrikası	Mudanya
İznik Gölü Bazilikası	İznik	Aya Yani Manastırı	Mudanya
Eşrefzade Camii	İznik	Aya Sergios Manastırı	Mudanya
İznik Roma Tiyatrosu	İznik	Trigleia Rum Mezarlığı	Mudanya
Alaaddin-i Mısıri Türbesi	İznik	Kapanca Antik Limanı	Mudanya

Tirilye Kilisesi	Mudanya
Tahir Paşa Konağı	Mudanya
Tren Garı Binası (Montania Otel)	Mudanya
Mudanya Ortodoks Kilisesi	Mudanya
Taş Mektep	Mudanya
Dereköy Kilisesi	Mudanya
Aya Stefanos Kilisesi	Mudanya
Apostoloi Kilisesi	Mudanya
Baş Melekler Kilisesi	Mudanya
Kemerli Kilise	Mudanya
Myrleia Antik Kenti	Mudanya
Hasanbey Kültür Merkezi (Eski Hamam)	Mudanya
Hamzabey Camii	Mustafakemalpaşa
Tümbüldek Kaplıcaları	Mustafakemalpaşa
Lala Şahin Paşa Türbesi	Mustafakemalpaşa
Aktopraklık Höyük Arkeopark	Nilüfer
Basın Müzesi	Nilüfer
Gölyazı İç Kale ve Kent Surları	Nilüfer
Hagios Georgios Kilisesi	Nilüfer
Hagios Konstantinos Manastırı Kilisesi Kalıntıları	Nilüfer
Özlüce Köyü Kilisesi	Nilüfer
Mihraplı Park	Nilüfer
Misi Köyü	Nilüfer
Misi Köyü Fotoğrafçılık Müzesi	Nilüfer
Murat Çelebi Camii	Orhaneli
Karıncalı Müzesi	Orhaneli
Orhangazi Camii	Orhangazi
Hacılar-tepe Höyüğü	Orhangazi
Ilıpınar Höyüğü	Orhangazi
Keramet Kaplıcaları	Orhangazi
Kozahan	Osmangazi
Kapan Han	Osmangazi
Tuz Han	Osmangazi
Balibey Han	Osmangazi
İpek Han	Osmangazi
Pirinç Han	Osmangazi
Galle Han	Osmangazi
Emir Han	Osmangazi
Fidan Han (Mahmut Paşa Hanı)	Osmangazi
Geyve Han	Osmangazi
Kapalı Çarşı	Osmangazi
İvazpaşa Çarşısı	Osmangazi
Reyhan Çarşısı	Osmangazi
Tahtakale Çarşısı	Osmangazi
Eski Aynalı Çarşı	Osmangazi
Uzun Çarşı	Osmangazi
Çakır Hamam	Osmangazi
Dayıoğlu Hamamı	Osmangazi
Kayhan (Kayıhan) Hamamı	Osmangazi
Şengül Hamamı	Osmangazi
Mahkeme (İbrahim Paşa) Hamamı	Osmangazi
Armutlu Hamamı (Eski Kaplıca)	Osmangazi
Çekirge Adak Hamamı	Osmangazi
Yeni Kaplıca Erkekler Hamamı	Osmangazi
Timurtaş Hamamı	Osmangazi
Ulu Cami	Osmangazi
Üç Kurnalar Veziri Camii	Osmangazi
Veled-i Habib Camii	Osmangazi
Ebu İshak Camii	Osmangazi
Somuncu Baba Camii	Osmangazi
Başçı İbrahim Paşa Camii	Osmangazi
İvaz Paşa Camii	Osmangazi
Şeyh Konevi Cami	Osmangazi
Hoca Muslihiddin Mahkeme Camii	Osmangazi
Ali Paşa Camii	Osmangazi
Sultan Orhan Camii	Osmangazi
Şehadet Camii	Osmangazi
Demirtaş (Timurtaş) Camii	Osmangazi
Alaaddin Bey Camii	Osmangazi
Acem Reis Camii	Osmangazi

Abdal Murad Camii	Osmangazi
Demirtaşpaşa Camii	Osmangazi
Maksem Camii	Osmangazi
Abdal Mehmet Camii	Osmangazi
Eskici Dede Türbesi	Osmangazi
Ay Dede Türbesi	Osmangazi
Hacı İvazpaşa Türbesi	Osmangazi
Helvacı Bacı Türbesi	Osmangazi
Mükrim Hatun Türbesi	Osmangazi
Gülçiçek Hatun Türbesi	Osmangazi
Hatice Sultan Türbesi	Osmangazi
Gültuh Sultan Türbesi	Osmangazi
Ebe (Gülbahar) Hatun Türbesi	Osmangazi
Şirin Hatun Türbesi	Osmangazi
Şehzade Mustafa Türbesi	Osmangazi
II. Murat Türbesi	Osmangazi
Osman Gazi Türbesi	Osmangazi
Orhan Gazi Türbesi	Osmangazi
Cem Sultan Türbesi	Osmangazi
Şehzade Mahmut Türbesi	Osmangazi
Şehzade Ahmed Türbesi	Osmangazi
Gülşah Hatun Türbesi	Osmangazi
Muradiye Türbeleri	Osmangazi
Hüma Hatun Türbesi	Osmangazi
Okçu Baba Türbesi	Osmangazi
Karşiduran Süleyman Türbesi	Osmangazi
Timurtaşpaşa Türbesi	Osmangazi
Çoban Bey Türbesi	Osmangazi
Şehzade Süleyman Paşa Türbesi	Osmangazi
Üç Hanım Kızlar Türbesi	Osmangazi
Süleyman Çelebi Anıt Mezarı	Osmangazi
Molla Fenari Camii ve Türbesi	Osmangazi
Üç Kuzular Camii ve Türbesi	Osmangazi
Sitti Hatun Camii ve İmaret	Osmangazi
Somuncu Baba Külliyesi	Osmangazi
Üftade Camii ve Türbesi	Osmangazi
İsmail Hakkı Bursevi Camii ve Türbesi	Osmangazi
Geruş Sinagogu	Osmangazi
Mayor Sinagogu	Osmangazi
Fransız Protestan Kilisesi	Osmangazi
Demirkapı Kilisesi	Osmangazi
Musevi Mezarlığı	Osmangazi
Bursa Kent Müzesi	Osmangazi
Karagöz Evi Müzesi	Osmangazi
Bursa Merinos Enerji Müzesi	Osmangazi
Bursa Ormanlık Müzesi	Osmangazi
17. Yüzyıl Osmanlı Evi Müzesi	Osmangazi
Bursa Atatürk Evi Müzesi	Osmangazi
Panorama 1326 Müzesi	Osmangazi
Uluumay Müzesi	Osmangazi
Bursa Arkeoloji Müzesi	Osmangazi
Somuncu Baba Evi	Osmangazi
Setbaşı Köprüsü	Osmangazi
Tophane Parkı /Sur içi Tarihi Mahalleler	Osmangazi
Sümbüllü Bahçe Konağı	Osmangazi
Tarihi Belediye Binası	Osmangazi
Abdal Köprüsü	Osmangazi
Hüsnü Züher Evi	Osmangazi
Yıldırım Bayezid Bedesteni	Osmangazi
Dar`ül Kurra	Osmangazi
Darphane	Osmangazi
Seyyid Usul Kültür Merkezi	Osmangazi
Ördekli Hamamı Kültür Merkezi	Osmangazi
Karabaş-i Veli Kültür Merkezi	Osmangazi
Tayyare Kültür Merkezi	Osmangazi
Merinos Kültür Parkı ve Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi	Osmangazi
İnebey Yazma Eser Kütüphanesi	Osmangazi
Setbaşı Şehir Kütüphanesi	Osmangazi
Ahmet Vefik Paşa Devlet Tiyatrosu	Osmangazi

Arap Şükrü Sokağı	Osmangazi
Yeşil Külliyesi	Osmangazi
Hüdavendigar Külliyesi (I. Murad)	Osmangazi
Muradiye Külliyesi	Osmangazi
Hamzabey Külliyesi	Osmangazi
Haraççioğlu Medresesi	Osmangazi
İnebey Medresesi	Osmangazi
Ahmed Paşa Medresesi	Osmangazi
Gökdere Medresesi	Osmangazi
Fabrika-i Hümayun (Faruk Saraç Meslek Yüksekokulu)	Osmangazi
Bursa Erkek Lisesi (Mekteb-i Sultani)	Osmangazi
Bursa Mevlevihanesi	Osmangazi
Üftade Tekkesi	Osmangazi
Numaniye Tekkesi	Osmangazi
Teleferik	Osmangazi
Yenişehir Şemaki Evi Müzesi	Yenişehir
Yenişehir Höyüğü	Yenişehir
Barcın Höyük	Yenişehir
Yenişehir II. Üveciktepe Höyüğü	Yenişehir
Saat Kulesi	Yenişehir
Kurşunlu Han (Sinanpaşa Camii ve Külliyesi)	Yenişehir
Pustınpuş Baba Zaviyesi (Babasultan)	Yenişehir
Yarhisar Köyü ve Şelalesi	Yenişehir
Cumalıkızık	Yıldırım
Şible Camii	Yıldırım
Yıldırım Bayezit Camii	Yıldırım
Piremir Camii	Yıldırım
Musa Baba Camii	Yıldırım

Molla Arap Camii	Yıldırım
Zeyniler Camii ve Haziresi	Yıldırım
Yıldırım Bayezit Türbesi	Yıldırım
Devlet Hatun Türbesi	Yıldırım
Umurbey Camii ve Türbesi	Yıldırım
Yıldırım Hamamı	Yıldırım
Yeşil Hamamı	Yıldırım
Irgandı Köprüsü	Yıldırım
Boyacıkuşluğu Köprüsü	Yıldırım
Molla Yegan Kültür Merkezi	Yıldırım
Barış Manço Kültür Merkezi	Yıldırım
Zeyniler Köyü	Yıldırım
Balabancık Hisarı	Yıldırım
Mahfel Kahvesi	Yıldırım
Umurbey İpek Üretim ve Tasarım Merkezi	Yıldırım
Yıldırım Darüşşifası	Yıldırım
İncirli Kültür Merkezi	Yıldırım
Beyazid Paşa Kültür Merkezi	Yıldırım
TOFAŞ Bursa Anadolu Arabaları Müzesi	Yıldırım
İpekçilik Okulu	Yıldırım
Yıldırım Medresesi	Yıldırım
Hünkar Köşkü Müzesi	Yıldırım
Emir Sultan Külliyesi	Yıldırım
Yıldırım Külliyesi	Yıldırım
Türk İslam Eserleri Müzesi (Yeşil Medresesi)	Yıldırım
Işıklar Askeri Lisesi	Yıldırım
Hançerli Medresesi	Yıldırım

1.2. DOĞAL DEĞERLER

Tablo 4 Bursa'da Turizm Girdi Sağlayan Doğal Değerler

Uludağ	İl Geneli	Suuçtu Şelalesi	Mustafakemalpaşa
Uluabat Gölü	İl Geneli	Kirmasti Deresi	Mustafakemalpaşa
İzник Gölü	İl Geneli	Kösehoroz Şelalesi	Mustafakemalpaşa
Çekirge Kaplıcaları	İl Geneli	Gölyazı Köyü	Nilüfer
Oylat Kaplıcaları	İl Geneli	Dağyenice Göleti	Nilüfer
Görecik Yaylası	Büyükorhan	Atatürk Kent Ormanı	Nilüfer
Burunca Kanyonu	Büyükorhan	Ağaçhisar Kaplıcası	Orhaneli
Bayındır Mağarası	Büyükorhan	Karagöz Piknik Alanı	Orhaneli
Karalar Mağarası	Büyükorhan	Kaya Hamamları	Orhaneli
Gemlik Körfezi	Gemlik	Sadağı Kanyonu ve Kaplıcaları	Orhaneli
Kurşunlu Sahili	Gemlik	Gürle Dağı	Orhangazi
Narlı Köyü	Gemlik	Pınarbaşı Mesire Alanı	Orhangazi
Karacaali Köyü	Gemlik	Gölcük Kamp Alanı	Osmangazi
Büyükkumla Köyü	Gemlik	Uludağ Milli Parkı	Osmangazi
Küçükumla Köyü	Gemlik	İnkaya Çınarı	Osmangazi
Gemlik (Terme) Kaplıcaları	Gemlik	Kültürpark	Osmangazi
Sudüşen Şelalesi	Gemlik	Aras Şelalesi	Osmangazi
Dışkaya Yamaç Paraşütü Tesisleri	Gürsu	Bursa Hayvanat Bahçesi	Osmangazi
Ericik Gölü	Gürsu	Soğanlı Botanik Parkı	Osmangazi
Ilıcaksu Termal Kaynakları	Harmancık	Sukay Park	Osmangazi
Karacaköy Göleti	Harmancık	Cennet Kanyonu	Yenişehir
Cevce Pınarı	Harmancık	Kaplıkaya Cazibe Merkezi	Yıldırım
Harmancık Eko Turizm Tesisleri	Harmancık		
Çitli Maden Suyu	İnegöl		
Oylat Mağarası	İnegöl		
Arpakarı Tepe Yamaç Paraşütü Pisti	İnegöl		
Boğazova Yaban Hayatı Koruma Sahası	İnegöl		
Sansarak Kanyonu	İzник		
Dereköy Kanyonu	İzник		
Tacir Kanyonu	İzник		
Askania Tesisleri	İzник		
İzник Eko Turizm Tesisleri	İzник		
Deliklikaya	İzник		
Karadağ - Ovakorusu Yaban Hayatı Koruma Sahası	Karacabey		
Karacabey Harası	Karacabey		
Ihlamur Ormanları	Karacabey		
Longoz Ormanları	Karacabey		
Yeniköy	Karacabey		
Malkara Köyü	Karacabey		
Eskikaraağaç Köyü	Karacabey		
Uluabat Kuş Cenneti	Karacabey		
Kocaçay Deltası	Karacabey		
Karaçay Deltası	Karacabey		
Gelemiş Köyü Gavurini Mağarası	Keles		
Keles Gököz Göleti	Keles		
Keles Baraklı Göleti	Keles		
Kocayayla	Keles		
Alaçam Şelalesi ve Kanyonu	Kestel		
Saitabat Şelalesi	Kestel		
Kürekli dere Şelalesi	Kestel		
Aksu Köyü	Kestel		
Dudaklı Köyü Çınarlı Yol	Kestel		
Bayramdere Plajı	Mudanya		
Mesudiye Plajı	Mudanya		
Altinkum Plajı	Mudanya		
Eğerce Plajı	Mudanya		
Esence Plajı	Mudanya		
Kumkaya (Siği)	Mudanya		
Ayvaini Mağarası	Mustafakemalpaşa		
Mineviz Maden Suyu	Mustafakemalpaşa		
Akarca Maden Suyu	Mustafakemalpaşa		
Tümbüldek	Mustafakemalpaşa		
M.K. Paşa-Paşalar-Sarıç YHKS ¹	Mustafakemalpaşa		

¹ Yaban Hayatı Koruma Sahası

1.3. SOYUT MİRAS

Tablo 5 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Soyut Kültür Değerleri

Yörük ve Türkmen Şenliği	Büyükorhan	Köfüncülük (Sepetçilik)	İl Geneli
Gemlik Zeytin Festivali	Gemlik	Saraçlık	İl Geneli
Harmancık Panayırı	Harmancık	Bıçakçılık	İl Geneli
Yörük Düğün Geleneği	Harmancık	Semercilik	İl Geneli
Gezek Kültürü	İl Geneli	İpekçilik	İl Geneli
Bursa Hamam Kültürü	İl Geneli	Çarıklılık	İl Geneli
Karagöz ve Hacivat	İl Geneli	Keles Kocayayla Festivali	Keles
Deve Oyunu	İl Geneli	Mudanya Mütarekesi	Mudanya
Kılıç Kalkan Oyunu	İl Geneli		

Tablo 6 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Yöresel Ürünler

Gemlik Zeytini	Gemlik	Kara İncir	İl Geneli
Deveci Armudu	Gürsu	Keşkül-ü Fukara	İl Geneli
Cantık	İl Geneli	Bursa Bıçağı	İl Geneli
İskender Kebabı	İl Geneli	İnegöl Pırasası	İnegöl
Etlı Kereviz	İl Geneli	İnegöl Çileği	İnegöl
Zeytinyağlı Kestaneli Lahana Dolması	İl Geneli	İnegöl Çekirdeği	İnegöl
Bağdat Hurması	İl Geneli	İzmit Müşküle Üzümü	İzmit
İnegöl Köftesi	İl Geneli	Sansarak Köyü Fasulyesi	İzmit
Damat Paçası	İl Geneli	Yayın Balığı	İzmit
Mustafa Kemalpaşa Tatlısı	İl Geneli	Karacabey Soğanı	Karacabey
Kestane ve Kestane Şekeri	İl Geneli	Mihaliç Peyniri	Karacabey
Dilber Dudağı	İl Geneli	Keles Güveci	Keles
Cennet Künkü	İl Geneli	Kiraz	Keles
Sütlü Kabak	İl Geneli	Trilye Zeytini ve Zeytinyağı	Mudanya
Süt Helvası	İl Geneli	Mustafakemalpaşa Tatlısı	Mustafakemalpaşa
Cevizli Lokum	İl Geneli	Kemalpaşa Çorbası	Mustafakemalpaşa
Söble	İl Geneli	Gedelek Turşusu	Orhangazi
Yufkalı Paça	İl Geneli	Yenişehir Biberi	Yenişehir
Pideli Köfte	İl Geneli	Aşık Yunus	Yıldırım
Tahinli Pide	İl Geneli	Göbekatan Dede	Yıldırım
Şeftali	İl Geneli		

Tablo 7 Bursa'da Turizme Girdi Sağlayan Efsane ve Figürler

Celal Bayar ve Gemlik	Gemlik	I. Murat Efsanesi	İl Geneli
Somuncu Baba Efsanesi	İl Geneli	Emir Sultan Efsanesi	İl Geneli
Tezveren Dede Hazretleri Efsanesi	İl Geneli	Çekirge Sultan Efsanesi	İl Geneli
Hızır Aleyhisselam Efsanesi	İl Geneli	Karamustafa Kaplıcası Hikâyesi	İl Geneli
Cennet Bursa Efsanesi	İl Geneli	Kavaklı Çınar Hikâyesi	İl Geneli